

Lovforslag nr. L 101. Fremsat den 15. november 1988 af Jane Oksen (FP), Aage Brusgaard (FP), Annette Just (FP), Pia Kjærsgaard (FP) og Johannes Sørensen (FP)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand

(Ændring af reglerne om offentligt formidlet pasning af arbejdslediges børn)

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 171 af 25. marts 1987, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 353 af 1. juli 1988, foretages følgende ændringer:

1. I § 64, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Er den ene af barnets forældre arbejdsledig, kan barnet ikke benytte den kommunale dagpleje, før vedkommende kan dokumentere at skulle påbegynde et arbejde.«

2. § 72 affattes således:

»§ 72. Bestemmelse om optagelse i en daginstitution træffes af det sociale udvalg. Er den ene af barnets forældre arbejdsledig, kan barnet ikke benytte kommunens daginstitutioner, før vedkommende kan dokumentere at skulle påbegynde et arbejde. Det sociale udvalgs afgørelse om optagelse i daginstitution kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende og har virkning fra og med indkomståret 1989.

F. t. I. vedr. social bistand

Bemærkninger til lovforslaget

Ifølge bistanndslovens § 69 skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i daginstitutioner for børn og unge.

Hvorledes udtrykket »det nødvendige antal pladser« skal fortolkes, har været diskuteret længe, idet mange mener, at det må være op til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, hvor mange pladser der er nødvendige.

Ifølge Nyt fra Danmarks Statistik nr. 225 af 2. september 1988 er antallet af pladser i daginstitutioner (inkl. dagpleje og skolefritidsordninger) 276.521 mod 175.217 pladser i 1977.

I januar 1988 var der indskrevet 30,9 pct. af alle børn fra 0 til 14 år mod 16,1 pct. af alle børn i 1977.

Antallet af børn, der passes af det offentlige, er på godt 10 år steget med over 100.000, og snart kan en tredjedel af alle børn få et offentligt formidlet pasningstilbud.

Der findes ingen officiel statistik, der fortæller, hvor mange børn der har akut behov for pasning, men ifølge BUPL's opgørelser skulle det dreje sig om ca. 30.000 børn.

66,6 pct. af alle børn under 7 år er i dag i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det er dobbelt så mange som i midten af 1970'erne. De mange udtalelser om nedskæringer på børnepasningsområdet kan således tilbagevises.

Der bruges i dag over 12 mia. kr. på børnepasning, heraf betaler forældrene kun 2,3 mia. kr.

Det er KVR-regeringens politik, at de samlede offentlige udgifter skal holdes i ro. Regeringen og de kommunale organisationer har aftalt, at de kommunale driftsudgifter skal fastholdes på budget 1988-niveau, og at de primærkommunale anlægsudgifter skal nedbringes med ca. 1½ mia. kr. i forhold til budgetterne for 1988.

Man må således konkludere, at der ikke er økonomiske muligheder for at skaffe offentligt formidlet pasning til alle børn. Fremskridtspartiets lovforslag om skærpelse af retten til at benytte offentligt formidlet børnepasning skal derfor ses som en udnyttelse af de bestående ressourcer, en retfærdigere fordeling af de bestående pladser og en håndsrækning til mennesker, der på grund af manglende børnepas-

ning ikke kan påtage sig et arbejde, men i stedet er henvist til kontanthjælp.

Hvor mange pladser der kan frigives ved vedtagelse af lovforslaget, er uklart, idet der ikke findes tilgængeligt materiale, der belyser, hvor mange hjemmegående der i dag benytter de offentlige pasningstilbud. Der var på landsplan i 1987 198.092 familier, hvor kun den ene ægtefælle havde arbejdsindkomst, hvilket svarer til 19 pct. af alle familier. Hvor mange af disse familier der har børn, der passes af det offentlige, kan ikke besvares ved hjælp af den eksisterende statistik. Der forventes i 1988 at blive 265.000 arbejdsledige og 171.300 familier på kontanthjælp. 23.000 enlige forsørgere er på kontanthjælp. Et meget stort antal er således hjemmegående; formentlig er antallet så stort, at en række institutionspladser vil kunne nedlægges, såfremt der ikke kommer forbedringer af arbejdsledeshedstallene. Den stigning på 10.500 flere pladser i dagtilbud for børn, som kommunernes social- og sundhedsplaner for perioden 1988-91 viser, må således kunne standses ved en vedtagelse af lovforslaget om, at kun forældre med akutte pasningsbehov sikres plads til pasning af deres børn. I øvrigt kan der henvises til Lotz-udvalgets 2. betænkning, hvor det anbefales, at kommunerne selv bestemmer, hvor mange børn der kan optages i et dagplejehjem, når der er flere om pasningen. En vis overbelægning vil kunne komme på tale i institutionerne af og til, men da de fleste institutioner sjældent har pladserne maksimalt belagt, bliver det næppe et problem.

Personer omfattet af lovforslaget

Det skal indledningsvis bemærkes, at for enlige forældre gælder udelukkende den enliges egen situation. For ægtepar eller samlevende, der er forældre til barnet, er det tilstrækkeligt, at den ene af parterne er hjemmegående.

Ved arbejdsledighed forstås her, at personen enten modtager arbejdsledighedsdagpenge eller hovedsagelig forsørges via bistanndslovens ydelser – eksempelvis modtagere af kontanthjælp. Også personer, der efter fødslen har barselorlov, betragtes som arbejdsledige. Ligeledes personer, der har orlov fra arbejdet eller er

hjemsendt på grund af vejrlig, manglende ordrer eller andet.

Beskæftigelse i privat eller offentlig regi med offentlig tilskud som langtidsledig eller i beskæftigelsesprojekt for unge anses ikke som arbejdsledighed.

Det samme er tilfældet ved uddannelses- eller iværksætterydelse i henhold til jobtilbudsloven.

Såfremt en af forældrene er beskæftiget ved egen virksomhed, eksempelvis egen forretning, ved virksomhed i tilknytning til hjemmet eller ved landbruget, betragtes dette på lige fod med lønarbejde og berettiger altså til offentligt formidlet børnepasningstilbud. Ved medhjælpende hustruer eller deltidsarbejde bør pasningstilbudets daglige timetal dog sættes i forhold til arbejdstiden.

I tilfælde af, at begge forældre er beskæftigede ved selvstændig virksomhed, er det den lavestlønnedes indtægt, der tages i betragtning.

Ved modtagelse af sygedagpenge ved hospitalsophold eller anden pleje uden for hjemmet bevares retten til offentligt formidlet børnepasning.

Ved rekreation efter sygdom af over en måneds varighed anses den pågældende for at være i stand til selv at passe sine børn, såfremt der ikke foreligger lægeerklæring om andet.

I tilfælde, hvor en af forældrene modtager social pension, kan retten til offentligt formidlet børnepasning fratages. Der bør dog skønnes i det enkelte tilfælde. Hvis pågældende f.eks. er handicappet, vil det være rimeligt at tilbyde offentligt formidlet børnepasning som aflastning. Hvis begge forældre modtager social pension i form af mellemste eller højeste førtidspension, kan der tilbydes offentligt formidlet børnepasning, medmindre en af parterne efter en lægelig vurdering er i stand til selv at passe barnet.

Efterlønsmodtagere betragtes også som arbejdsledige.

Reglerne om, at børn med fysiske og psykiske handicap af behandlingsmæssige grunde kan optages i almindelige primærkommunale daginstitutioner, bevares uanset forældrenes manglende tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. Undtaget fra forslaget er også institutionerne under amtskommunerne for personer med fysiske eller psykiske handicap.

De nye skolefritidsordninger er omfattet af forslaget, men såfremt der er plads og forældrene er villige til at betale den fulde ydelse uden tilskud, kan børn af arbejdsledige dog optages.

Regler for optagelse og udmeldelse

De nuværende optagelsesregler er anført i Socialministeriets cirkulære (nr. 160 af 22. december 1986) om institutioner under kommunerne, og der er her

givet nærmere retningslinjer for daginstitutionernes virksomhed.

Lovforslaget medfører, at retningslinjerne for optagelse ændres, således at kun børn, hvor eneforsøgeren eller forældrene er udearbejdende, eller hvor der ifølge lægeerklæring er særlige pædagogiske eller sociale behov, kan optages. Endvidere henvises til de ovenfor anførte personer, der er omfattet af lovforslaget.

De nuværende regler om, at børn optaget i daginstitution eller dagpleje ikke kan opsiges uden tvungende grund, og at opsigelse normalt skal ske med 6 måneders varsel, ophæves, således at udmeldelse kan ske øjeblikkeligt, hvis en af forældrene af de anførte grunde bliver hjemmegående. Optagelse kan også ske øjeblikkeligt, såfremt en af forældrene befinder sig i en situation, hvor vedkommende på grund af f.eks. arbejdstilbud eller anden godkendt grund har behov for øjeblikkelig pasning.

En følge af forslaget må være, at der kun betales for den periode, hvori pasningen benyttes; der bør derfor fastsættes en daglig takst for de enkelte pasningstilbud.

Forholdet til arbejdsmarkedslovene

Retten til at modtage dagpenge er betinget af, at medlemmet står til rådighed for arbejdsmarkedet. I dag kan udbetalingen af dagpenge standses, indtil man kan dokumentere, at man kan få børnene passet.

Af denne grund er det nødvendigt at indføre reglen i nærværende lovforslag om, at arbejdsledige, der tilbydes arbejde, øjeblikkelig kan tilbydes pasning af deres børn, enten i dagpleje eller i offentlig institution.

Tilpasning til eksisterende pasningstilbud

Det kan ikke udelukkes, at der med de nuværende forhold visse steder vil kunne forekomme en mindre overbelægning i institutionerne. Problemerne bliver dog næppe så store med de nuværende udsigter til stigende arbejdsløshed og kæmpevækst i antallet af kontanthjælpsmodtagere.

Desuden er de nuværende pasningstilbud i mange institutioner ikke maksimalt udnyttet, da der altid er en vis fraværsprocent. Allerede i dag tager en del forældre af besparelsesgrunde deres børn ud af institutionerne ved arbejdsledighed, selv om dette medfører, at de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. Ifølge Lotz-udvalgets 2. betænkning skal kommunerne som ovenfor nævnt selv kunne bestemme, hvor mange børn der kan optages i et dagplejehjem, når der er flere om pasningen.

Planerne om, at unge skal arbejde for at modtage bistandshjælp, harmonerer fint med lovforslaget, idet unge kan ansættes som medhjælpere hos en dagplejer eller i en børneinstitution. En mulig overbelægning vil således ikke medføre øgede udgifter.

Lovforslagets fleksibilitet på børnepasningsområdet gør, at det ikke vil medføre øgede udgifter, idet ventelisterne formentlig totalt vil forsvinde, og yderligere udbygning af institutioner og ansættelse af pædagogisk personale vil kunne undgås.